

Asia: VN/4278/2023

Lausuntopyyntö erityisosaajadirektiivin täytäntöönpanosta

Lausunnonantajan lausunto

Määritelmät

Etelä-Suomen aluehallintoviraston, Itä-Suomen aluehallintoviraston, Lounais-Suomen aluehallintoviraston, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueet (jäljempänä työsuojeluviranomainen) lausuvat luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi seuraavaa:

Määritelmät

HE-luonnoksen perusteella uuden lain 4 §:n 9 kohdassa määriteltäisiin korkea ammattiosaaminen. Luonnoksen perusteella on vielä arvioitavana, poistetaanko luonnokseen kirjattu 9 b kohdan säännös siitä, että korkealla ammattiosaamisella voidaan tarkoittaa myös muiden ammattien kuin 9 a kohdassa tarkoitettujen ammattien osalta tiettyä tietämystä, osaamista ja pätevyyttä. Työsuojeluviranomainen arvioi, että mikäli korkealla ammattiosaamisella tarkoitettaisiin kaikkia ammatteja, on vaara, että asiassa aiheutuu epäselvyyttä ja tulkintavaikeutta suhteessa työntekijän oleskelulupiin. Estetyn 4 §:n 9 b kohdan tarkoittama työ on työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan hyvin lähellä työntekijän oleskeluluvalla työskentelevän henkilön työtä. Rajanveto sen välillä, voidaanko henkilölle myöntää sininen kortti vai tulisiko hakea työntekijän oleskelulupaa, olisi hankalaa, jos sininen kortti koskisi korkeaa ammattiosaamista millä tahansa alalla. Työnteko-oikeuden valvonnan näkökulmasta haasteita esiintyisi myös tilanteissa, joissa sinisen kortin haltija vaihtaisi työpaikkaa.

Lisäksi käytännössä olisi hankala tehdä rajanvetoa ulkomaalaislain 81 b §:n 1 mom. 1 kohdassa tarkoitettuun erityisasiantuntijan työhön, jota voi tehdä ilman oleskelulupaa 90 päivän ajan.

Edellä todetun perusteella työsuojeluviranomainen katsoo, että olisi selkeämpää, jos korkean ammattipätevyyden määritelmä koskisi vain HE-luonnoksen 4 §:n 9 a kohdan tilanteita.

Soveltamisala

Esitetyn uuden lain 2 §:n 2 mom. 7 kohdan mukaan lakia ei sovellettaisi direktiivin 96/71/EY tarkoitamiin lähetettyihin työntekijöihin. Työsuojeluviranomainen kiinnittää tältä osin huomiota HE-luonnoksen 12 §:än. Uuden lain 12 §:ssä säädettäisiin siitä, että lyhytaikaisen liikkumisen tilanteissa ensimmäisessä jäsenvaltiossa myönnetyllä sinisellä kortilla olisi oikeus harjoittaa Suomessa tilapäistä liiketoimintaa. HE-luonnoksessa mainitut esimerkit tilapäisestä liiketoiminnasta kattavat työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan myös sellaisia matkoja, joihin voidaan soveltaa työntekijöiden lähettämisestä annettua lakia, mikäli työ perustuu alihankintasopimukseen, vuokratyöhön tai yritysryhmän sisäiseen siirtoon.

Mille tasolle EU:n sinisen kortin palkkakynnys tulisi asettaa (taso valittava väliltä 1,0–1,6 kertaa keskimääräinen palkansaajan bruttopalkka)? Direktiivinart. 5(2)

-

Tulisiko ottaa käyttöön alemmat palkkakynnykset? Direktiivin art. 5(4) ja 5(5).

-

EU:n sinisen kortin myöntäminen

-

Perheenjäsenen oleskelulupa

-

Hakemuksen hylkäysperusteet

-

EU:n sinisen kortin peruuttaminen ja uusimatta jättäminen

-

Yhdenvertainen kohtelu

-

Pitkään oleskelleen EU-oleskelulupa

-

Käsittelyaikaa koskeva sääntely

-

Liikkuvuutta koskeva sääntely

Uuden lain 12 §:ssä säädettäisiin lyhytaikaiseen liikkumiseen perustuvasta oikeudesta harjoittaa Suomessa tilapäivästä liiketoimintaa. Työsuojeluviranomaiselle jää epäselväksi, mitä liiketoiminnan

harjoittamisella tässä yhteydessä tarkoitetaan. Epäselvää on, tarkoitetaanko esityksessä työtä työsuhteessa vai viitataanko ilmaisulla yrittäjätyöhön. Liiketoiminnan harjoittaminen voidaan ymmärtää yrittäjätyönä, mutta toisaalta HE-luonnoksessa todetaan, että kyse on työnantajan liiketaloudellisiin etuihin ja ensimmäisessä jäsenvaltiossa tehtyyn työsopimuksen mukaisiin työtehtäviin liittyvästä toiminnasta, mikä viittaa työsuhteiseen työhön. Työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan esitystä olisi tärkeää selkeyttää tältä osin.

HE-luonnoksen 12 §:ä koskeissa säännöskohtaisissa perusteluissa on lueteltu esimerkkejä siitä, mitä tilapäisellä liiketoiminnalla tarkoitettaisiin. Työsuojeluviranomainen kiinnittää huomiota siihen, että mainitut esimerkit ovat työtehtäviä, joita tyyppillisesti tehdään työsuhteessa. Lisäksi on huomioitava, että rakennustyömaalla ja telakka-alueella esimerkiksi sopimusneuvotteluissa vaaditaan myös kuvallinen henkilötunniste veronumeroineen, jos neuvotteluita käydään sopimuksen voimassa ollessa. Näissä tilanteissa pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan sekä pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan on myös varmistettava alueella työskentelevän ulkomaalaisen työntekooikeudesta. Työsuojeluviranomaisen näkökulmasta olisi syytä selkeyttää, miten sinisen kortin haltija voi lyhytaikaisesti liikkua osoittaa työntekooikeutensa edellä mainituille tahoille, joilla on lakisäätöinen velvollisuus varmistua siitä sekä tehdä työskentelyyn vaadittavat rekisteröinnit. HE-luonnoksessa mainitut esimerkit kattavat myös sellaisia matkoja, joihin voidaan soveltaa työntekijöiden lähettämisestä annettua lakia, mikäli työ perustuu alihankintasopimukseen, vuokratyöhön tai yritysryhmän sisäiseen siirtoon.

Uuden lain 14 §:n 3 momentissa säädettäisiin pitkäaikaista liikkumista koskevaan hakemukseen liittyvästä työnteon aloittamisesta. Luonnoksen mukaan kolmannen maan kanalaisella on oikeus aloittaa työskentely Suomessa viimeistään 30 päivän kuluttua täydellisen hakemuksen jättämisestä, jollei EU:n sinistä korttia myönnetä sitä ennen. Työsuojeluviranomainen katsoo, että työntekooikeuden aloittamisesta tulisi säätää lain 10 §:ssä, jossa säädetään työntekooikeudesta (tästä lausutaan tarkemmin jäljempänä).

Lisäksi esitetty 14 §:n 3 momentin säännös on työntekooikeuden valvonnan näkökulmasta ongelmallinen. Hakemuksen täydellisyyden vaatimus on haastava, koska työsuojeluviranomainen ei käsittele lupahakemuksia. Jotta valvonta olisi mahdollista, on varmistettava työsuojeluviranomaisen pääsy hakemustietoihin ulkomaalaisrekisterissä. Toisaalta myös työnantajien on haastava tietää, onko hakemus täydellinen ja voiko työskentelyn siten aloittaa jo ennen päätöksen tekemistä.

Työsuojeluviranomainen pitää myös 14 §:n 3 momentin ilmaisua ”viimeistään 30 päivän kuluttua” epäselvänä. Se jättää tulkinnanvaraa sen suhteen, voiko työntekooikeus alkaa ennen päätöksen tekemistä (joissain tapauksissa) jo ennen kuin 30 päivää on kulunut täydellisen hakemuksen jättämisestä ja millä edellytyksillä näin olisi.

Uuteen lakiin esitetyn 15 §:n osalta jää epäselväksi, onko sinisen kortin haltijan perheenjäsenellä työntekooikeutta Suomessa ennen oleskeluluvan myöntämistä. Työsuojeluviranomainen pitää

tärkeänä, että myös perheenjäsenten työnteko-oikeudesta säädettäisiin lain 10 §:ssä ja että perusteluista kävisi selkeästi ilmi, millä edellytyksillä perheenjäsenillä on työnteko-oikeus ja milloin työnteko-oikeus alkaa.

Työnantajiin kohdistettavat seuraamukset

-

Muutoksenhakua koskeva sääntely

-

Muuta, yleistä asiaa HE-luonnoksesta

Työsuojeluviranomainen pitää tärkeänä, että uuden lain 10 §:n sääntelyä ja perusteluita selkeytetään. Säännöksen mukaan kolmannen maan kansalaisella, jolle on myönnetty tämän lain mukainen EU:n sininen kortti, on luvan perusteen mukainen työnteko-oikeus.

Työsuojeluviranomainen tulkitsee HE-luonnosta siten, että luonnokseen kirjattu 10 §:n säännös työnteko-oikeudesta koskee vain Suomen myöntämän sinisen kortin perusteella työskentelyä, eikä muiden EU-maiden myöntämällä sinisillä korteilla voisi työskennellä Suomessa. Asia jää HE-luonnoksen perusteella kuitenkin epäselväksi. Hallituksen esityksessä tulisi selkeästi todeta, oikeuttaako vain Suomen myöntämä sininen kortti työskentelemään Suomessa. Samalla tulisi kirjata pykälään, onko toisen maan myöntämän sinisen kortin haltijan perheenjäsenellä työnteko-oikeutta Suomessa.

Epäselväksi jää myös se, mitä luvan perusteen mukainen työskentely kattaa.

Työsuojeluviranomainen käsityksen mukaan on epäselvää, voiko sinisellä kortilla työskennellä samassa ammatissa myös toiselle työnantajalle kuin sille, jonka palveluksessa tehtävää työtä varten sinistä korttia on haettu. Mikäli näin on, on epäselvää, mitä työskentelyltä edellytettäisiin työtehtävien ja palkan suhteen, jotta se olisi luvan perusteen mukaista.

Työsuojeluviranomaiselle jää myös epäselväksi, milloin työn Suomessa voi aloittaa. Olisi tärkeää tuoda hallituksen esityksessä selkeästi esiin, voiko sinisen kortin haltija aloittaa työn vasta kortin saatuaan vai jonakin muuna ajankohtana ennen sitä.

Lisäksi työsuojeluviranomainen pitää sääntelyn selkeyden vuoksi erittäin tärkeänä, että kaikki työnteko-oikeuteen ja sen kestoon liittyvät säännökset koottaisiin samaan pykälään.

Työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan HE-luonnoksessa esitetystä 10 §:ssä tulisi säätää sekä sinisen kortin haltijan että hänen perheenjäsenensä työnteko-oikeudesta, liikkumistilanteisiin liittyvästä sinisen kortin haltijan ja hänen perheenjäsenensä työnteko-oikeudesta sekä sinisen kortin haltijan ja hänen perheenjäsenensä työntekooikeuden alkamisesta eri tilanteissa. Kaikkien työnteko-oikeuteen liittyvien säännösten kokoaminen uuden lain 10 §:än olisi tärkeää paitsi valvovan viranomaisen kannalta myös siksi, että se selkeyttäisi tilannetta työntekijöille ja työnantajille.

Työsuojeluviranomainen pitää hyvänä, että myös erityisosajien työskentelyyn sovelletaan ulkomaalaislain 82 §:ä ja siten työnantajalla on työnteko-oikeuden osalta samat velvollisuudet, kuin muidenkin ulkomaalaisten työntekijöiden osalta.

Tarnaala Eerik
Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Haapa-alho Noora
Etelä-Suomen aluehallintovirasto - Etelä-Suomen aluehallintoviraston, Itä-Suomen aluehallintoviraston, Lounais-Suomen aluehallintoviraston, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueet